

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2019 m. vasario 28 d.¹

Byla C-658/17

**WB,
dalyvaujant
notarei Przemysława Bac**

(*Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim* (Didžiosios Lenkijos Gožuvo apygardos teismas, Lenkija)
pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 650/2012 – 3 straipsnio 1 dalies g ir i punktai – Sąvokos „teismo sprendimas“ ir „autentiškas dokumentas“, vartojamos paveldėjimo srityje – 3 straipsnio 2 dalis – Sąvoka „teismas“, vartojama paveldėjimo srityje – Atitinkamos valstybės narės pranešimo dėl notarų prilyginimo teismams nebuvimas – Sąvoka „teisminės funkcijos“ – Nacionalinio paveldėjimo pažymėjimo teisinis kvalifikavimas – Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1329/2014 – Forma ir liudijimas“

I. Įvadas

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo² 3 straipsnio 1 dalies g ir i punktų ir 2 dalies, 39 straipsnio 2 dalies, 46 straipsnio 3 dalies b punkto ir 79 straipsnio išaiškinimo, taip pat dėl 2014 m. gruodžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1329/2014, kuriuo nustatomos formos, nurodytos Reglamente Nr. 650/2012, 1 ir 2 priedų išaiškinimo³.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant WB ir Lenkijos notaro ginčą dėl to, kad šis atsisakė jai išduoti – dėl paveldėjimo pažymėjimo, susijusio su jos tėvo palikimu, kurio paveldėtoja ji yra, išrašo pripažinimo – vieną iš liudijimų, numatytų Reglamente Nr. 650/2012, patvirtinančių, kad šis pažymėjimas yra arba teismo sprendimas, priimtas paveldėjimo byloje, arba autentiškas dokumentas paveldėjimo klausimais.

3. Pagal nacionalinę teisę paveldėjimo pažymėjime pateikiamas paveldėtojų ar testamentinės išskirtinės gavėjų sąrašas, taip pat naudingi patikslinimai, susiję su jų paveldėjimo teisės apimtimi⁴, taigi šis pažymėjimas yra esminis dokumentas tvarkant paveldėjimą.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² OL L 201, 2012, p. 107; klaidų ištaisymai: OL L 344, 2012 12 14, p. 3, ir OL L 60, 2013 3 2, p. 140.

³ OL L 359, 2014, p. 30; klaidų ištaisymai: OL L 9, 2016 1 14, p. 14, ir OL L 38, 2016 2 13, p. 14.

⁴ Dėl nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų įvairovės skirtingose valstybėse narėse ir jų apibrėžties žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą, pateiktą byloje *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:89, 23–25 punktai). Reglamento Nr. 650/2012 62 straipsnio 3 dalyje, susijusioje su Europos paveldėjimo pažymėjimu, vartojama formulė „valstybėse narėse panašiais tikslais naudojami vidaus dokumentai“.

4. Ši byla suteikia Teisingumo Teismui progą pateikti naudingų patikslinimų dėl sąvokų „teismo sprendimas“ ir „teismas“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012, reikšmės ir konkrečiai nuspręsti, ar notaras, kuris pagal nacionalinę teisę yra įgaliotas išduoti paveldėjimo pažymėjimus, vykdo „teismines funkcijas“.

5. Atlikęs analizę siūlysiu Teisingumo Teismui *Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim* (Didžiosios Lenkijos Gožuvo apygardos teismas, Lenkija) atsakyti, kad Lenkijos notaras, įgaliotas išduoti paveldėjimo pažymėjimą, nevykdo teisminių funkcijų. Dokumentas, kurį jis parengia, mano nuomone, yra autentiškas dokumentas, kurio išrašą išduodant bet kurio asmens, suinteresuoto šio dokumento naudojimu kitoje valstybėje narėje, prašymu prie šio išrašo galima pridėti Reglamento Nr. 650/2012 59 straipsnio 1 dalyje nurodytą liudijimą, naudojant formą, pateikiamą Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 2 priede.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Reglamentas Nr. 650/2012

6. Reglamento Nr. 650/2012 7, 20–22, 62, 67, 69 ir 76 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(7) reikėtų sudaryti palankesnes sąlygas vidaus rinkai tinkamai veikti, šalinant kliūtis laisvam asmenų, kurie šiuo metu patiria sunkumų įgyvendindami savo teises tarpvalstybinio pobūdžio paveldėjimo atvejais, judėjimui. Europos teisingumo erdvėje piliečiai turi turėti galimybę iš anksto organizuoti paveldėjimą. Turi būti veiksmingai užtikrintos įpėdinių ir testamentinės išskirtinės gavėjų, kitų palikėjo artimųjų ir palikėjo kreditorių teisės;

<...>

(20) šiame reglamente turėtų būti atsižvelgta į įvairias sistemas, skirtas paveldėjimo klausimams nagrinėti, kurios taikomos valstybėse narėse. Taikant šį reglamentą terminas „teismas“ turėtų būti aiškinamas plačiai ir taikomas ne tik teismines funkcijas vykdančioms teismams tiesiogine šio žodžio prasme, bet ir notarams ar registravimo tarnyboms kai kuriose valstybėse narėse, kurie tam tikrais paveldėjimo klausimais vykdo teismines funkcijas, kaip antai teismai, ir notarams bei teisės specialistams, kurie kai kuriose valstybėse narėse vykdo su konkrečiais paveldėjimo atvejais susijusias teismines funkcijas, vadovaudamiesi teismo suteiktais įgaliojimais. Visiems šiame reglamente apibrėžtiems teismams turėtų būti privalomos šiame reglamente nustatytos jurisdikcijos normos. Priešingai, terminas „teismas“ neturėtų apimti valstybės narės neteisminių institucijų, kurios pagal nacionalinę teisę turi teisę nagrinėti paveldėjimo klausimus, pavyzdžiui, daugumoje valstybių narių notaras, jei jie, kaip yra įprasta, nevykdo teisminių funkcijų;

(21) pagal šį reglamentą visi notaras, kurie valstybėse narėse yra kompetentingi nagrinėti paveldėjimo klausimus, turėtų galėti naudotis tokia kompetencija. Tai, ar atitinkamos valstybės narės notarams privalomos šiame reglamente nustatytos jurisdikcijos normos, turėtų priklausyti nuo to, ar pagal šį reglamentą jie priskiriami „teismams“;

(22) notarų valstybėse narėse išduotų aktų paveldėjimo klausimais judėjimas turėtų būti vykdomas pagal šį reglamentą. Kai notaras vykdo teismines funkcijas, jiems privalomos jurisdikcijos normos, ir jų priimtų sprendimų judėjimas turėtų būti vykdomas laikantis nuostatų dėl teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo. Kai notaras nevykdo teisminių funkcijų, jurisdikcijos normos jiems nėra privalomos, ir jų išduotų autentiškų dokumentų judėjimas turėtų būti vykdomas laikantis nuostatų dėl autentiškų dokumentų;

<...>

- (62) autentiško dokumento „autentiškumas“ turėtų būti savarankiška koncepcija, kuri apimtų tokius elementus kaip dokumento tikrumas, dokumento oficialūs rekvizitai, dokumentą sudarančios institucijos įgaliojimai ir procedūra, kurią taikant sudaromas dokumentas. Ji taip pat turėtų apimti faktinius elementus, kuriuos atitinkama institucija užfiksuoja autentiškame dokumente, pavyzdžiui, tai, kad nurodytos šalys nurodytą datą atvyko į tą instituciją ir kad jos padarė nurodytus pareiškimus. Šalis, norinti užginčyti autentiško dokumento autentiškumą, turėtų tai padaryti autentiško dokumento kilmės valstybės narės kompetentingame teisme pagal tos valstybės narės teisę;

<...>

- (67) siekiant užtikrinti, kad tarpvalstybinio pobūdžio paveldėjimo klausimai Sąjungoje būtų sprendžiami greitai, sklandžiai ir veiksmingai, įpėdiniams, testamentinės išskirtinės gavėjams, testamento vykdytojams arba palikimo administratoriams turėtų būti suteikta galimybė lengvai įrodyti savo statusą ir (arba) teises bei įgaliojimus kitoje valstybėje narėje, pavyzdžiui, valstybėje narėje, kurioje yra paveldimas turtas. Siekiant suteikti jiems šią galimybę, šiame reglamente turėtų būti numatyta sukurti vienodą pažymėjimą – Europos paveldėjimo pažymėjimą <...>, kuris būtų išduodamas naudoti kitoje valstybėje narėje. Siekiant atsižvelgti į subsidiarumo principą, šis pažymėjimas neturėtų pakeisti valstybėse narėse panašiais tikslais naudojamų vidaus dokumentų;

<...>

- (69) [Europos paveldėjimo p]ažymėjimo naudojimas neturėtų būti privalomas. Tai reiškia, kad asmenys, turintys teisę pateikti paraišką gauti pažymėjimą, to daryti neprivalėtų, o galėtų naudotis kitais dokumentais, numatytais šiame reglamente (teismo sprendimais, autentiškais dokumentais ir teisiniais susitarimais). Vis dėlto jokia institucija ar asmuo, kuriai (-iam) pateikiamas kitoje valstybėje narėje išduotas [Europos paveldėjimo] pažymėjimas, neturėtų turėti teisės reikalauti vietoj pažymėjimo pateikti teismo sprendimą, autentišką dokumentą ar teisinį susitarimą;

<...>

- (76) taip pat, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas šio reglamento taikymui ir suteikti galimybę naudotis moderniomis ryšių technologijomis, turėtų būti nustatytos liudijimų, kurie turi būti pateikti teikiant prašymą paskelbti teismo sprendimą, autentišką dokumentą arba teisinį susitarimą vykdytinu, ir teikiant paraišką gauti Europos paveldėjimo pažymėjimą, standartinės formos; taip pat turėtų būti nustatyta paties pažymėjimo standartinė forma[.]“

7. Šio reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Šiame reglamente:

<...>

- g) teismo sprendimas – valstybės narės teismo priimtas sprendimas paveldėjimo byloje, neatsižvelgiant į tai, kaip tas sprendimas gali būti įvardijamas, įskaitant teismo pareigūno sprendimą dėl teismo proceso išlaidų nustatymo;

<...>

i) autentiškas dokumentas – dokumentas paveldėjimo klausimais, kuris valstybėje narėje buvo oficialiai parengtas arba įregistruotas kaip autentiškas dokumentas ir kurio autentiškumas:

i) grindžiamas parašu ir autentiško dokumento turiniu; ir

ii) buvo nustatytas viešosios institucijos arba kitos tuo tikslu kilmės valstybės narės įgaliosos institucijos.

2. Šiame reglamente terminas „teismas“ reiškia bet kokią teisminę instituciją ir visas kitas institucijas bei teisės specialistus, turinčius kompetenciją paveldėjimo klausimais, kurie vykdo teismines funkcijas arba vykdo veiklą vadovaudamiesi teisminės institucijos suteiktais įgaliojimais, arba vykdo veiklą prižiūrimi teisminės institucijos su sąlyga, kad tokios kitos institucijos ir teisės specialistai užtikrina nešališkumo garantijas ir visų šalių teisę būti išklausytoms, ir su sąlyga, kad jų sprendimai pagal valstybės narės, kurioje jie vykdo veiklą, teisę:

a) gali būti apskūsti teisminei institucijai arba jos peržiūrimi; ir

b) turi panašią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas dėl to paties klausimo.

Valstybės narės pagal 79 straipsnį praneša Komisijai apie pirmoje pastraipoje nurodytas kitas institucijas ir teisės specialistus.“

8. Minėto reglamento IV skyriuje „Teismo sprendimų pripažinimas, vykdytinumas ir vykdymas“ esančio 39 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitose valstybėse narėse nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso.

2. Bet kuri suinteresuotoji šalis, kuri iškelia teismo sprendimo pripažinimo klausimą kaip pagrindinį ginčo klausimą, gali 45–58 straipsniuose numatyta tvarka kreiptis dėl to teismo sprendimo pripažinimo.“

9. To paties reglamento 43 straipsnyje įtvirtinta:

„Valstybėje narėje priimti ir toje valstybėje vykdytini teismo sprendimai yra vykdytini ir kitose valstybėse narėse, kai kurios nors suinteresuotosios šalies prašymu jie buvo paskelbti vykdytiniais kitoje valstybėje narėje 45–58 straipsniuose numatyta tvarka.“

10. Reglamento Nr. 650/2012 46 straipsnio 3 dalyje nurodyta:

„Prie prašymo [paskelbti teismo sprendimą vykdytinu] pridedami šie dokumentai:

a) teismo sprendimo kopija, atitinkanti sąlygas, būtinas jos autentiškumui patvirtinti;

b) liudijimas, išduotas kilmės valstybės narės teismo arba kompetentingos institucijos, naudojant formą, nustatytą laikantis 81 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros, nedarant poveikio 47 straipsnio taikymui.“

11. Šio reglamento 59 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vienoje iš valstybių narių sudarytas autentiškas dokumentas kitoje valstybėje narėje turi tokią pačią įrodomąją galią kaip ir kilmės valstybėje narėje arba kuo panašesnę galią su sąlyga, kad tai akivaizdžiai nepažeidžia atitinkamos valstybės narės viešosios tvarkos (*ordre public*).“

Asmuo, pageidaujantis pasinaudoti autentišku dokumentu kitoje valstybėje narėje, gali prašyti institucijos, kuri sudaro autentišką dokumentą kilmės valstybėje narėje, užpildyti formą, nustatytą laikantis 81 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros, aprašant įrodomąją galią, kurią autentiškas dokumentas turi kilmės valstybėje narėje.“

12. Minėto reglamento 60 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Autentiškas dokumentas, kuris yra vykdytinas kilmės valstybėje narėje, paskelbiamas vykdytinu kitoje valstybėje narėje bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu 45–58 straipsniuose numatyta tvarka.

2. Taikant 46 straipsnio 3 dalies b punktą, autentišką dokumentą sudariusi institucija bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu išduoda liudijimą, naudodama formą, nustatytą laikantis 81 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.“

13. Minėto reglamento 62 straipsnyje numatyta:

„1. Šiuo reglamentu sukuriamas Europos paveldėjimo pažymėjimas <...>, kuris išduodamas naudoti kitoje valstybėje narėje ir sukelia 69 straipsnyje išvardytas pasekmes.

2. [Europos paveldėjimo p]ažymėjimo naudojimas nėra privalomas.

3. [Europos paveldėjimo p]ažymėjimu nepakeičiami valstybėse narėse panašiais tikslais naudojami vidaus dokumentai. Vis dėlto pažymėjimas, išduotas naudoti kitoje valstybėje narėje, taip pat sukelia 69 straipsnyje išvardytas pasekmes valstybėje narėje, kurios institucijos jį išdavė pagal šį skyrių.“

14. Reglamento Nr. 650/2012 79 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Komisija, remdamasi valstybių narių pranešimais, nustato 3 straipsnio 2 dalyje nurodytą kitų institucijų ir teisės specialistų sąrašą.

2. Valstybės narės informuoja Komisiją apie bet kokius vėlesnius tame sąraše esančios informacijos pakeitimus. Komisija atitinkamai pataiso šį sąrašą.“

15. Komisija iš Lenkijos Respublikos negavo jokios informacijos, susijusios su notarų atliekamomis teisinėmis funkcijomis⁵.

2. Įgyvendinimo reglamentas Nr. 1329/2014

16. Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Reglamento <...> Nr. 650/2012 46 straipsnio 3 dalies b punkte nurodyto liudijimo dėl teismo sprendimo paveldėjimo byloje forma nustatoma 1 priede (I forma).

2. Reglamento <...> Nr. 650/2012 59 straipsnio 1 dalyje ir 60 straipsnio 2 dalyje nurodyto liudijimo dėl paveldėjimo byloje priimto autentiško dokumento forma nustatoma 2 priede (II forma).“

⁵ Žr. šios išvados 62 punktą.

B. Lenkijos teisė

1. Notariato įstatymas

17. Lenkijos notarų rengiamų paveldėjimo pažymėjimų išdavimą reglamentuoja 1991 m. vasario 14 d. *prawo o notariacie* (Notariato įstatymas)⁶, iš dalies pakeisto 2013 m. gruodžio 13 d. įstatymu (toliau – Notariato įstatymas)⁷, 95a–95p straipsniai.

18. Notariato įstatymo 95b straipsnyje nustatyta:

„Prieš parengdamas paveldėjimo pažymėjimą, notaras surašo paveldėjimo protokolą, dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems asmenims, atsižvelgiant į 95ca straipsnį.“

19. Notariato įstatymo 95c straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Prieš surašydamas paveldėjimo protokolą, notaras informuoja surašant protokolą dalyvaujančius asmenis apie pareigą atskleisti visas faktines aplinkybes, susijusias su protokolo turiniu, ir apie baudžiamąją atsakomybę už melagingus pareiškimus.

2. Paveldėjimo protokole visų pirma turi būti:

1) bendras surašant šį protokolą dalyvaujančių asmenų prašymas išduoti paveldėjimo pažymėjimą;

<...>“

20. Notariato įstatymo 95ca straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Suinteresuotojo asmens prašymu notaras, šiam asmeniui dalyvaujant, surašo paveldėjimo protokolo projektą.

<...>

3. Suinteresuotasis asmuo gali paveldėjimo protokolo projektą parengusiam notarui arba kitam notarui pateiktame pareiškime patvirtinti paveldėjimo protokolo projekte nurodytus duomenis ir išreikšti sutikimą dėl paveldėjimo protokolo surašymo pagal jo projektą.“

21. Notariato įstatymo 95e straipsnyje įtvirtinta:

„1. Surašęs paveldėjimo protokolą, notaras parengia paveldėjimo pažymėjimą, jeigu jam nekyla abejonių dėl nacionalinės jurisdikcijos buvimo ir taikytinos užsienio teisės turinio, paveldėtojo tapatybės ir jam priklausančios palikimo dalies dydžio, o jei palikėjas surašė testamentinę išskirtinę *per vindicationem* – taip pat dėl asmens, kurio naudai palikėjas surašė testamentinę išskirtinę *per vindicationem*, ir testamentinės išskirtinės dalyko.

2. Notaras atsisako parengti paveldėjimo pažymėjimą, jei:

1) dėl palikimo jau anksčiau yra parengtas paveldėjimo pažymėjimas arba priimtas sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo;

⁶ Dz. U., Nr. 22, 91 pozicija.

⁷ Dz. U., 2014, 164 pozicija.

- 2) surašant paveldėjimo protokolą paaiškėja aplinkybės, rodančios, kad jį sudarant dalyvavo ne visi asmenys, kurie galėtų būti paveldėtojai pagal įstatymą ar pagal testamentą, arba asmenys, kurių naudai paveldėtojas surašė testamentines išskirtines *per vindicationem*, arba tai, kad yra ar buvo testamentų, kurie nebuvo perskaityti ar paskelbti;

<...>

- 4) atitinkamu klausimu nacionaliniai teismai neturi jurisdikcijos^[8].

3. Jeigu palikimas pagal įstatymą turi pereiti savivaldybei arba *Skarbowi Państwa* [valstybės išdas, Lenkija], o suinteresuotojo asmens pateiktų įrodymų nepakanka paveldėjimo pažymėjimui parengti, notaras gali parengti paveldėjimo pažymėjimą tik sušaukęs paveldėtojus per skelbimą, skelbiamą suinteresuotojo asmens lėšomis. Atitinkamai taikomos *kodeks postępowania cywilnego* [Civilinio proceso kodeksas] 673 ir 674 straipsnių nuostatos.“

22. Notariato įstatymo 95j straipsnis suformuluotas taip:

„Užregistruotas paveldėjimo pažymėjimas sukelia tokias pačias teises pasekmes kaip sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo.“

23. Notariato įstatymo 95p straipsnyje nustatyta:

„Bet kuri nuostata, kurioje daroma nuoroda į sprendimą dėl palikimo priėmimo patvirtinimo, taikoma ir užregistruotam paveldėjimo pažymėjimui. Jeigu įstatyme termino pradžia arba pabaiga nustatoma tą dieną, kai įsiteisėja teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo, šia diena taip pat reikia laikyti paveldėjimo pažymėjimo įregistravimo dieną.“

2. Civilinis kodeksas

24. *Kodeks cywilny* (Civilinis kodeksas) 1025 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Palikimo priėmimo patvirtinimą arba paveldėjimo pažymėjimą gavęs asmuo laikomas paveldėtoju.“

25. Civilinio kodekso 1027 straipsnyje nustatyta:

„Trečiojo asmens, nereiškiančio teisių į palikimo paveldėjimą, atžvilgiu paveldėtojas savo teises, kylančias iš paveldėjimo, gali įrodyti tik pateikdamas palikimo priėmimo patvirtinimą arba įregistruotą paveldėjimo pažymėjimą.“

26. Civilinio kodekso 1028 straipsnyje nurodyta:

„Jeigu asmuo gauna palikimo priėmimo patvirtinimą arba paveldėjimo pažymėjimą, tačiau nėra paveldėtojas ir įgyvendina su palikimu susijusią teisę trečiojo asmens atžvilgiu, asmuo, kurio naudai ši teisė įgyvendinama, įgyja teisę arba yra atleidžiamas nuo pareigos, nebent jis veikia nesąžiningai.“

8 Iš diskusijos, vykusios per teismo posėdį, matyti, kad šią formuluotę lemia žodžių junginio *jurysdykcja krajowa* vertimas; šis žodžių junginys paprastai vartojamas darant nuorodą į sąlygas, nustatytas dėl Lenkijos teismų tarptautinės jurisdikcijos, kurią reikia skirti nuo vidaus jurisdikcijos, vadinamos *właściwość*.

3. Civilinio proceso kodeksas

27. Civilinio proceso kodekso 669¹ straipsnyje įtvirtinta:

„1. Paveldėjimo bylą nagrinėjantis teismas panaikina įregistruotą paveldėjimo pažymėjimą, jeigu dėl to paties palikimo yra priimtas teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo.

2. Jeigu įregistruojami du ar daugiau paveldėjimo pažymėjimai dėl to paties palikimo, paveldėjimo bylą nagrinėjantis teismas suinteresuotojo asmens prašymu panaikina visus paveldėjimo pažymėjimus ir priima sprendimą dėl palikimo priėmimo patvirtinimo.

3. Išskyrus šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas aplinkybes, įregistruotas paveldėjimo pažymėjimas gali būti panaikintas tik įstatymo nustatytais atvejais.“

28. Šio kodekso 679 straipsnyje nustatyta:

„1. Įrodymai, kad palikimo priėmimo patvirtinimą gavęs asmuo nėra paveldėtojas arba kad jo palikimo dalis kitokia, nei nustatyta, gali būti pateikiami tik per procedūrą dėl palikimo priėmimo patvirtinimo panaikinimo arba pakeitimo taikant šio skyriaus nuostatas. Tačiau procedūros dėl palikimo priėmimo patvirtinimo dalyvis gali reikalauti pakeisti palikimo priėmimo patvirtinimą tik tuo atveju, jeigu šis reikalavimas grindžiamas pagrindu, kuriuo jis negalėjo remtis per šią procedūrą, ir jeigu jis pateikia prašymą dėl pakeitimo nepraėjus metams nuo tos dienos, kai jis šią galimybę įgijo.

2. Prašymą pradėti šią procedūrą gali pateikti bet kuris suinteresuotasis asmuo.

3. Jeigu įrodoma, kad visą palikimą ar jo dalį gavo kitas asmuo nei nurodytasis įsiteisėjusiame sprendime dėl palikimo priėmimo patvirtinimo, paveldėjimo bylą nagrinėjantis teismas, pakeisdamas tokį sprendimą, nustato palikimo priėmimą pagal tikrąją teisinę padėtį.

4. Šio straipsnio 1–3 dalių nuostatos atitinkamai taikomos įregistruotam paveldėjimo pažymėjimui ir testamentinės išskirtinės *per vindicationem* gavimo patvirtinimui.“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

29. WB, skundo pateikėja, buvo viena iš notarinės procedūros, susijusios su jos tėvo – Lenkijos piliečio, mirusio 2016 m. rugpjūčio 6 d., kurio paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta buvo Lenkijoje, – palikimo paveldėjimu, vykusios siekiant gauti paveldėjimo pažymėjimą, dalyvių. Šį dokumentą 2016 m. spalio 21 d. parengė Lenkijos notarė pagal Lenkijos teisę.

30. Kadangi palikėjas buvo verslininkas, vykdamas ekonominę veiklą Lenkijos ir Vokietijos pasienyje, skundo pateikėja norėjo sužinoti, ar viename arba keliuose Vokietijos bankuose laikoma lėšų ir, jei taip, kokia suma gali sudaryti paveldimo turto dalį.

31. Tuo tikslu 2017 m. birželio 7 d. WB paprašė išduoti notarės parengto paveldėjimo pažymėjimo išrašą, pridedant liudijimą, kad tai yra sprendimas paveldėjimo byloje, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, naudojant formą, pateikiamą Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 1 priede. Jei pagrindinis prašymas būtų atmestas, skundo pateikėja papildomai prašė, kad prie išduoto dokumento išrašo būtų pridėta II forma, pateikiama šio reglamento 2 priede, naudotina liudijimui dėl autentiško dokumento paveldėjimo klausimais, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punktą.

32. 2017 m. birželio 7 d. protokolu notaro padėjėjas atsisakė išduoti paveldėjimo pažymėjimo išrašą, pridedant kurį nors iš pageidautų liudijimų. Grįsdamas šį atsisakymą 2017 m. birželio 12 d. rašte jis teigė, jog šis pažymėjimas yra „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, ir, kadangi Lenkijos Respublika pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalį nepranešė Komisijai, jog notarai išduodami paveldėjimo pažymėjimus vykdo teismines funkcijas, jis negali atlikti patvirtinimo, naudodamas Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 1 priede pateikiamą formą. Dėl skundo pateikėjos papildomo prašymo notaro padėjėjas nurodė, kad jeigu paveldėjimo pažymėjimas kvalifikuojamas kaip „teismo sprendimas“, jo negalima laikyti „autentišku dokumentu“, todėl, nors yra įvykdytos Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punkte nustatytos sąlygos, atitinkamo liudijimo, naudojant Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 2 priede pateikiamą formą, išduoti negalima.

33. Grįsdama savo skundą, pateiktą *Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim* (Didžiosios Lenkijos Gožuvo apygardos teismas), WB teigė, jog paveldėjimo pažymėjimas atitinka sąlygas, kad jį būtų galima laikyti „teismo sprendimu“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą.

34. WB pirmiausia tvirtino, kad paveldėjimo pažymėjimas sukelia tokias pačias pasekmes kaip ir teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo, skirtas paveldėtojo statusui įrodyti. Ji taip pat pažymėjo, jog dėl kvalifikavimo kaip „autentiško dokumento“ esama rizikos, kad bus daugiau motyvų atsisakyti jį pripažinti, o šio dokumento buvimas jai trukdytų vėliau pasiekti, kad būtų priimtas teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo. Galiausiai ji nurodė, kad tai, jog Lenkijos Respublika nepranešė Komisijai, kad notarai, rengiantys paveldėjimo pažymėjimus, yra teisės specialistai, kuriuos apima sąvoka „teismas“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, siejamą su šio reglamento 79 straipsniu, neturi reikšmės šių dokumentų teisiniam pobūdžiui.

35. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad siekdamas priimti sprendimą dėl WB skundo jis pirmiausia turi gauti patvirtinimą, kad liudijimas, atitinkantis Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 1 priede pateikiamą formą, gali būti išduotas dėl sprendimų, kurie nėra įgiję vykdytinų sprendimų galios.

36. Grįsdamas pirmąjį prejudicinį klausimą nacionalinis teismas iš esmės teigia, kad Reglamento Nr. 650/2012 46 straipsnio 3 dalies b punkto, siejamo su šio reglamento 39 straipsnio 2 dalimi, aiškinimas patvirtina, jog liudijimą galima naudoti dėl bet kurio sprendimo, įskaitant tuos, kurie nėra vykdytini arba yra vykdytini tik iš dalies. Šią išvadą pagrindžia Įgyvendinimo reglamento Nr. 1349/2014 1 priede pateikiamos formos 5.1 punktas.

37. Dėl antrojo prejudicinio klausimo šis teismas pažymi, kad reikia patikslinti sąvokų „teismo sprendimas“ ir „teismas“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012, apibrėžtis. Jis, viena vertus, mano, kad Lenkijos notarai, kurie išduoda paveldėjimo pažymėjimus, vykdo teismines funkcijas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 20 konstatuojamąją dalį, nes šią sąvoką „paveldėtojų įteisinimo“ atveju reikia aiškinti savarankiškai, atsižvelgiant į šį reglamentą. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad paveldėtojo statuso patikrinimas sudaro paveldėjimo procedūros esmę.

38. Kita vertus, jam kyla klausimas, ar sąvoka „teismo sprendimas“, pateikiama Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte, reiškia, kad jį turi priimti institucija, kompetentinga spręsti galimą teisinį ginčą. Jis mano, kad šis aspektas turi lemiamą reikšmę atsižvelgiant į notaro padėjėjo atliktą analizę, susijusią su jo funkcija ir jo parengiamo pažymėjimo sukeliamomis pasekmėmis. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad atliekant teisinį kvalifikavimą svarbiausia – pasekmės, kurias lemia su paveldėjimo statuso patvirtinimu susijusi procedūra, o ne tai, ar pažymėjimą išduodanti institucija yra saistoma procedūros dalyvių prašymo arba ar šis prašymas turi būti pateiktas bendru sutarimu.

39. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo, susijusio su valstybių narių pagal Reglamento Nr. 650/2012 79 straipsnį teikiamo pranešimo nebuvimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas mano, kad iš šios nuostatos turinio negalima vienareikšmiškai nuspręsti, ar šis pranešimas sukuria teises ir pareigas, ar yra tik informacinio pobūdžio. Jis pabrėžia, kad šis kvalifikavimas neturi priklausyti nuo valstybės narės sprendimo.

40. Dėl Teisingumo Teismui pateiktų ketvirtojo ir penktojo prejudicinių klausimų nacionalinis teismas iš esmės patikslina, kad jei Lenkijos notaro parengtas paveldėjimo pažymėjimas neturėtų būti laikomas „teismo sprendimu“, neginčijama, jog jis atitinka sąlygas, kad jį būtų galima laikyti „autentišku dokumentu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punktą.

41. Šiomis aplinkybėmis *Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim* (Didžiosios Lenkijos Gožuvo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Reglamento Nr. 650/2012 46 straipsnio 3 dalies b punktas, siejamas su šio reglamento 39 straipsnio 2 dalimi, turi būti suprantamas taip, kad liudijimo, susijusio su teismo sprendimu paveldėjimo byloje, kurio forma pateikta Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 1 priede, išdavimas taip pat yra galimas kalbant apie sprendimus, kuriais patvirtinamas paveldėtojo statusas, bet kurie nėra (net iš dalies) vykdytini?
2. Ar Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad paveldėjimo pažymėjimas, kurį notaras parengia pagal neginčijamą visų paveldėjimo pažymėjimo išdavimo procedūros dalyvių prašymą ir kuris sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir įsiteisėjęs teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo, kaip antai Lenkijos notaro parengtas paveldėjimo pažymėjimas, yra teismo sprendimas, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą?

Ir ar todėl

Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa turi būti suprantama taip, kad tokį paveldėjimo pažymėjimą rengiantis notaras turi būti pripažįstamas teismu, kaip tai suprantama pagal pirmiau nurodytą nuostatą?

3. Ar Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pranešimas, kurį valstybė narė pateikia pagal šio reglamento 79 straipsnį, turi informacinę reikšmę ir nėra būtina sąlyga teismines funkcijas atliekančių teisinės profesijos atstovų, turintį kompetenciją paveldėjimo klausimais, pripažinti teismu, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą, jeigu jis atitinka iš pastarosios nuostatos kylančias sąlygas?

4. Jeigu į pirmąjį, antrąjį arba trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

ar Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokio nacionalinio procesinio dokumento, kuriuo patvirtinamas paveldėtojo statusas, kaip antai Lenkijos paveldėjimo pažymėjimo, pripažinimas teismo sprendimu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą, užkerta kelią tam, kad jis būtų pripažintas autentišku dokumentu?

5. Jeigu į ketvirtąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

ar Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punktas turi būti aiškinamas taip, kad paveldėjimo pažymėjimas, kurį notaras parengė pagal neginčijamą visų paveldėjimo pažymėjimo išdavimo procedūros dalyvių prašymą, kaip antai Lenkijos notaro rengiamas paveldėjimo pažymėjimas, yra autentiškas dokumentas, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą?“

IV. Analizė

42. Šis ginčas kilo dėl vieno iš Reglamente Nr. 650/2012 numatytų liudijimų, susijusių su teismo sprendimu, priimtu paveldėjimo byloje, arba su autentišku dokumentu paveldėjimo klausimais, išdavimo.

43. Mano manymu, pabrėžtina, kad tokie liudijimai yra numatyti arba dėl teismo sprendimų, siekiant, kad jie būtų pripažinti ar paskelbti vykdytinais (šio reglamento 39 straipsnio 2 dalis, 43 straipsnis ir 46 straipsnio 3 dalies b punktas), arba dėl autentiškų dokumentų, siekiant pasinaudoti šiais dokumentais kitoje valstybėje narėje (šio reglamento 59 straipsnio 1 dalis) ar siekiant, kad jie būtų paskelbti vykdytinais (šio reglamento 60 straipsnio 2 dalis).

44. Iš šios bylos faktinių aplinkybių matyti, kad WB pateikė prašymą išduoti liudijimą, siekdama, kad Vokietijoje būtų pripažintas jos, kaip paveldėtojos, statuso įrodymas, kurį sudaro Lenkijos notarės parengtas paveldėjimo pažymėjimas⁹.

45. Tačiau nors Reglamento Nr. 650/2012 59 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad liudijimas gali būti pridėtas prie autentiško dokumento, siekiant juo pasinaudoti kitoje valstybėje narėje, valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų atveju taip nėra. Pagal šio reglamento 39 straipsnio 2 dalį ir 46 straipsnio 3 dalies b punktą tik kilus ginčui būtina pridėti liudijimą, grindžiant prašymą dėl teismo sprendimo pripažinimo, kurį gali pateikti bet kuris suinteresuotasis asmuo, iškeldamas šio pripažinimo klausimą kaip pagrindinį arba atskirą ginčo klausimą.

46. Šiuo atžvilgiu galima pažymėti, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo, kad Vokietijos bankai, kuriuose WB tėvas, palikėjas, galbūt turėjo sąskaitų, būtų atsisakę pripažinti WB pateiktą paveldėjimo pažymėjimą, taip būtų atsiradęs jos prašymo išduoti liudijimą pagrindas, nors ji pirmiausia teigia, kad šis paveldėjimo pažymėjimas gali būti laikomas „teismo sprendimu“, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 650/2012.

47. Atsižvelgiant į tai galima pateikti kelias pastabas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą.

A. Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą

48. Pirma, kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendime *Oberle*, Reglamentas Nr. 650/2012 taikomas tarpvalstybinio pobūdžio paveldėjimo atvejais¹⁰. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai nepatenka į šio reglamento taikymo sritį¹¹. Tačiau prašant išduoti liudijimą, siekiant, kad būtų pripažintas teismo sprendimas, ar siekiant naudoti autentišką dokumentą, nereikia nustatyti, kad paveldimas turtas yra kitoje valstybėje narėje. Konkrečiau kalbant, iš šios bylos matyti, jog tam, kad būtų galima patikrinti, ar esama turto kitoje valstybėje narėje, gali reikėti įrodyti paveldėtojo statusą¹².

⁹ Pažymėtina, kad WB nusprendė neprašyti išduoti Europos paveldėjimo pažymėjimo, kuris buvo sukurtas kaip tik tam, kad paveldėtojai galėtų lengvai įrodyti savo statusą arba teises (žr. Reglamento Nr. 650/2012 67 konstatuojamąją dalį). Kaip Teisingumo Teismas priminė 2018 m. birželio 21 d. Sprendime *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:485, 47 punktas) (toliau – Sprendimas *Oberle*), Europos paveldėjimo pažymėjimas nėra privalomas ir nepakeičia nacionalinių dokumentų. Rašytinėse pastabose, pateiktose netrukus po 2018 m. kovo 1 d. Sprendimo *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2018:138) priėmimo, notaro padėjėjas teigė, kad iš šios bylos matyti su paveldėtojų teisių apimtimi susiję aiškinimo sunkumai, su kuriais kartais tenka susidurti ir į kuriuos atsižvelgiant pirmenybė teikiama nacionaliniams dokumentams.

¹⁰ Sprendimo *Oberle* 32 punktas. Būtent dėl sąvokos „tarpvalstybinis“ žr. šiame punkte nurodytas minėto reglamento 7 ir 67 konstatuojamąsias dalis.

¹¹ Sprendimo *Oberle* 30 punktas.

¹² Ir vėl matyti, kad šiuo klausimu naudinga pateikti palyginimą su Europos paveldėjimo pažymėjimu, kaip siūliau savo išvados, pateiktos byloje *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2016:654), 32 punkte. Be to, iki Sprendimo *Oberle* priėmimo vykstant diskusijoms dėl Reglamento Nr. 650/2012 taikymo srities buvo galima teisiniu požiūriu pagrįstai būgštauti, kad nacionalinio pažymėjimo pasekmės gali būti nepripažintos.

49. Antra, prašymui išduoti liudijimą netaikomas reikalavimas įrodyti, kad kitoje valstybėje narėje yra iškelta byla dėl teismo sprendimo pripažinimo.

50. Trečia, kaip ketvirtuoju klausimu pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, paveldėjimo pažymėjimą galima kvalifikuoti tik kaip „autentišką dokumentą“ arba kaip „teismo sprendimo“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012.

51. Šiomis aplinkybėmis bet kurią abejonę dėl vien hipotetinio klausimų pobūdžio, taigi ir jų priimtino, mano nuomone, galima atmesti.

B. Dėl esmės

52. Mano manymu, pirmiausia reikia kartu išnagrinėti antrąjį ir trečiąjį prejudicinius klausimus, nes jais Teisingumo Teismo prašoma patikslinti, ar Lenkijos notarės išduotą paveldėjimo pažymėjimą galima kvalifikuoti kaip „teismo“ priimtą „teismo sprendimą“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012, todėl atsakymas į pirmąjį klausimą, taip pat į ketvirtąjį ir penktąjį klausimus tiesiogiai priklauso nuo šio kvalifikavimo.

1. Sąvokos „teismo sprendimas“ ir „teismas“

53. Pirmiausia primintina, kad „teismo sprendimas“ Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punkte apibrėžtas kaip valstybės narės teismo priimtas sprendimas paveldėjimo byloje, neatsižvelgiant į tai, kaip tas sprendimas gali būti pavadintas, įskaitant teismo pareigūno sprendimą dėl teismo proceso išlaidų nustatymo.

54. Taigi, viena vertus, pabrėžtina, kad, kitaip nei dėl šiame straipsnyje nurodyto teismo pareigūno sprendimo dėl teismo proceso išlaidų nustatymo, kurį gali būti privaloma vykdyti kitoje valstybėje narėje¹³, nėra pateikta jokių patikslinimų dėl paveldėtojo statuso patvirtinimo, nors šiuo statusu grindžiamos visos paveldėjimo procedūros. Tai reiškia, kad, priešingai, nei teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir notarės padėjėjas, į teismo sprendimo pobūdį ar jo reikšmę atsižvelgti nereikia.

55. Kita vertus, pažymėtina, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas yra nustatęs du kriterijus, vieną – materialinį, kitą – institucinį.

56. Nagrinėjant pirmąjį iš šių kriterijų nekyla jokių sunkumų, nes Teisingumo Teismas Sprendime *Oberle* nusprendė, kad nacionaliniai paveldėjimo pažymėjimai, atsižvelgiant į jų dalyką, patenka į Reglamento Nr. 650/2012 taikymo sritį¹⁴.

57. Taigi lieka išnagrinėti antrąjį kriterijų, nustatytą šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punkte, t. y. kriterijų, susijusį su teismo sprendimą priimančia institucija, kitaip tariant, teismu.

58. Minėto reglamento 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta, kad „terminas „teismas“ reiškia bet kokią teisminę instituciją ir visas kitas institucijas bei teisės specialistus, turinčius kompetenciją paveldėjimo klausimais, kurie vykdo teismines funkcijas arba vykdo veiklą vadovaudamiesi teisminės institucijos suteiktais įgaliojimais, arba vykdo veiklą prižiūrimi teisminės institucijos <...>“.

¹³ Teismo pareigūno atliktas teismo proceso išlaidų nustatymas laikomas „teismo sprendimu“, nes „teismo pareigūnas veikia kaip bylą iš esmės išnagrinėjusio teismo organas ir ginčo atveju sprendimą dėl išlaidų priima pats teismas“ (1994 m. birželio 2 d. Sprendimas *Solo Kleinmotoren* (C-414/92, EU:C:1994:221, 16 punktas).

¹⁴ Sprendimo *Oberle* 30 punktas.

59. Taigi nurodytos ne tik tos institucijos, kurių statusas užtikrina jų nepriklausomumą nuo kitų valstybės institucijų, bet ir tos, kurioms taikomi lygiaverčiai reikalavimai atsižvelgiant į jų atliekamas funkcijas arba teisminės institucijos priežiūrą.

60. Tai reiškia, kad sąvokos „teismo sprendimas“ ir „teisminės funkcijos“ yra glaudžiai susijusios; tai patvirtina Reglamento Nr. 650/2012 22 konstatuojamoji dalis. Joje pažymima, kad „kai notariai vykdo teismines funkcijas, jiems privalomos jurisdikcijos normos^[15], ir *jų priimtų sprendimų* judėjimas turėtų būti vykdomas laikantis nuostatų dėl teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo“¹⁶, be to, siekiant, kad neliktų jokių neaiškumų, nurodyta, jog „kai notariai nevykdo teisminių funkcijų, jurisdikcijos normos jiems nėra privalomos, ir *jų išduotų autentiškų dokumentų* judėjimas turėtų būti vykdomas laikantis nuostatų dėl autentiškų dokumentų“¹⁷.

61. Taip pat pažymėtina, kad šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nustatyta, jog valstybės narės turi nurodyti Komisijai, kokios neteisminės institucijos vykdo teismines funkcijas kaip teismai.

62. Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad Lenkijos valdžios institucijos nenurodė, jog notariai vykdo teismines funkcijas¹⁸.

63. Todėl reikia išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kylančius klausimus, susijusius su tokio nepranešimo pasekmėmis ir išdėstytus trečiajame prejudiciniame klausime, lemsiančius būtinybę nuspręsti dėl sąvokos „teisminės funkcijos“, su kuria susijęs antrasis prejudicinis klausimas.

2. Pranešimo, numatyto Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, nebuvimo pasekmės

64. Teisingumo Teismas dar neturėjo progos pareikšti nuomonės dėl pranešimo, kurį valstybės narės turi pateikti pagal Reglamento Nr. 650/2012 nuostatas, reikšmės. Tačiau analogiškas klausimas yra nagrinėtas socialinio saugumo srityje. Jis buvo susijęs visų pirma su 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo¹⁹, iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012²⁰, 9 straipsnio 1 dalies išaiškinimu; šioje nuostatoje numatyta, kad valstybės narės praneša Komisijai apie pranešimus, susijusius su nacionalinėmis išmokomis, ir įvairiose Reglamento Nr. 883/2004 nuostatose nurodytos draudimo sistemos nebuvimą. Mano nuomone, šioje srityje

15 Šiuo klausimu taip pat žr. 21 konstatuojamąją dalį.

16 Išskirta mano.

17 Išskirta mano.

18 Kitų institucijų ir teisės specialistų, prilyginamų teismams, apie kuriuos pranešta Komisijai, sąrašas pagal šalis pateikiamas internete adresu https://e-justice.europa.eu/content_succession-380-fr.do?clang=fr. Beje, veikimo naudojantis teisminės institucijos suteiktais įgaliojimais arba prižiūrint tokiai institucijai prielaida šioje išvadoje nenagrinėjama, nes ja nėra remiamasi.

19 OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72, ir klaidų ištaisymas OL L 188, 2013 7 9, p. 10.

20 OL L 149, 2012, p. 4, toliau – Reglamentas Nr. 883/2004.

suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija taikytina ir Reglamente Nr. 650/2012 numatytiems pranešimams, neatsižvelgiant į skirtumus, susijusius su taikytinomis priemonėmis siekiamais tikslais, nes iš jos matyti nusistovėję analizės pagrindai, grindžiami principais, nuo kurių neįmanoma nukrypti²¹.

65. Taigi, kalbant apie naujausius sprendimus, iš 2016 m. kovo 3 d. Sprendimo *Komisija / Malta*²² ir 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Czerwiński*²³ matyti, jog Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybių narių pareiškimai sukuria prezumpciją, jog nacionalinės teisės aktai, apie kuriuos buvo pranešta, patenka į Reglamento Nr. 883/2004 materialinę taikymo sritį, ir kad, priešingai, tai, jog valstybė narė nepranešė apie įstatymą ar kitą nacionalinės teisės aktą pagal šį reglamentą, savaime nereiškia, kad šis įstatymas ar kitas teisės aktas nepatenka į minėto reglamento taikymo sritį²⁴. Kol valstybė narė iš dalies nepakeičia arba neatšaukia padarytų pareiškimų, kitos valstybės narės turi į juos atsižvelgti²⁵.

66. Teisingumo Teismas pridūrė, kad, jei kyla abejonių dėl kitos valstybės narės pareiškimų tikslumo, pirmiausia – dėl kvalifikavimo, kurį galėjo būti atlikusi ši valstybė²⁶, „nacionaliniam teismui, į kurį kreiptasi dėl ginčo, susijusio su nacionalinės teisės aktu, gali bet kada tekti spręsti jo nagrinėjamoje byloje ginčijam[o] <...> [tokio] kvalifikavimo klausimą ir prireikus kreiptis į Teisingumo Teismą su atitinkamu prejudiciniu klausimu“²⁷.

67. Be to, kadangi kvalifikavimą turi savarankiškai atlikti atitinkamas nacionalinis teismas, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos pranešimas šio teismo nesaisto²⁸. Mano manymu, ši išvada taikytina ir nesant pranešimo.

68. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į trečiąją prejudicinį klausimą atsakyti, kad Lenkijos Respublikos pranešimo, kaip antai numatyto Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, apie notarų vykdomas teismines funkcijas, nebuvimas nėra galutinio pobūdžio.

69. Todėl reikia išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo užduotą antrąjį prejudicinį klausimą, kuriuo jis iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamentą Nr. 650/2012 reikia aiškinti taip, kad Lenkijoje notari, naudodamiesi įgaliojimais, kuriuos jiems suteikia nacionalinė teisė, vykstant paveldėjimo pažymėjimo parengimo procedūrai atlieka teismines funkcijas.

21 Tačiau, priešingai, nei teigia P. Wautelet (Bonomi, A. ir Wautelet, P., *Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, 2-asis leidimas, Bruylant, Briuselis, 2016, 71 punktas, 89 išnaša, p. 173), nemanau, kad būtų galimas sugretinimas su 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191), iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 12 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 603/2005 (OL L 100, 2005, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 49, 2007 2 17, p. 36) (toliau – Reglamentas Nr. 1346/2000), nuostatomis ir su 2010 m. sausio 21 d. Sprendimu *MG Probud Gdynia* (C-444/07, EU:C:2010:24, 40 punktas). Iš tikrųjų Reglamento Nr. 1346/2000 A priede pateikiamas bylų, kurioms taikomas šis reglamentas, sąrašas ir šis priedas yra neatsiejama jo dalis. Tas pats pasakytina ir apie 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 38), 4 straipsnio 7 punktą ir 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 3 straipsnį, dėl kurių Teisingumo Teismas nusprendė, jog, kadangi šie straipsniai susiję būtent su juose nurodytomis ar išvardytomis institucijomis, Kroatijos notarams jie netaikomi (žr. 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199, 34 punktas) ir 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 46 punktas)).

22 C-12/14, EU:C:2016:135.

23 C-517/16, EU:C:2018:350.

24 Žr. 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Czerwiński* (C-517/16, EU:C:2018:350, 31–32 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

25 Žr. 2016 m. kovo 3 d. Sprendimą *Komisija / Malta* (C-12/14, EU:C:2016:135, 39 punktas).

26 Žr. 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Czerwiński* (C-517/16, EU:C:2018:350, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

27 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimas *Czerwiński* (C-517/16, EU:C:2018:350, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

28 Žr. 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Czerwiński* (C-517/16, EU:C:2018:350, 38 ir 39 punktai).

3. Sąvoka „teisminės funkcijos“

70. Ispanijos ir Vengrijos vyriausybės laikosi nuomonės, kad Reglamente Nr. 650/2012 vartojama sąvoka „teismas“ reiškia, vartojant šio reglamento 20 konstatuojamojoje dalyje pateikiamą formuluotę, ne vien teismą tiesiogine šio žodžio prasme, bet ir apskritai bet kurią instituciją, veikiančią lygiavertėmis sąlygomis, o nagrinėjamu atveju tai yra notaras, pagal Lenkijos teisę išduodantis paveldėjimo pažymėjimą. Komisija, kaip ir Lenkijos Respublika, laikosi priešingos nuomonės; per teismo posėdį ji patikslino, kad, atsižvelgiant į Sprendime *Oberle* nurodytus motyvus, kalbant apie neteismines institucijas ši sąvoka taikytina tik byloms, nagrinėjamos ginčo tvarka.

71. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją nesant aiškos nuorodos į valstybių narių teisę, sąvokos „teisminės funkcijos“ reikšmę ir apimtį reikia aiškinti savarankiškai ir vienodai, atsižvelgiant ne tik į Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio formuluotę, bet ir į šio reglamento bendrą struktūrą ir juo siekiamą tikslą²⁹.

a) Formuluoė

72. Pirmiausia pabrėžtinas Reglamente Nr. 650/2012 vartojamos sąvokos „teismas“ ypatingumas. Iš tikrųjų, kaip matyti iš Komisijos pasiūlymo³⁰ aiškinamojo memorandumo 4.1 punkte pateikiamo 2 straipsnio aiškinimo, „šiam reglamente vartojamos teismo sąvokos reikšmė plati ir apima kitas institucijas, kurioms perduota vykdyti teismų kompetencijai priklausančią funkciją, įskaitant notarus ir teismo sekretorius“.

73. Taigi, kitaip nei, pavyzdžiui, reglamentuose Nr. 805/2004 ir Nr. 1215/2012, kuriuose nėra jokios bendrosios nuostatos šiuo klausimu³¹, Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje patikslinama, kad sąvoka „teismas“³² apima ne tik teismines institucijas, bet ir visas kitas spręsti paveldėjimo srities klausimus kompetentingas institucijas, kurios vykdo teismines funkcijas ir atitinka tam tikras šioje nuostatoje nurodytas sąlygas³³.

74. Ši sąlyga, susijusi su neteisminių institucijų vykdomomis funkcijomis, palygintina su Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, pagal kurią „teisminės ir notarų atliekamos funkcijos iš esmės skiriasi“³⁴.

75. Vykdomų funkcijų kvalifikavimo kriterijai nustatyti Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, kurioje nurodyta, kad „tokios kitos institucijos ir teisės specialistai užtikrina nešališkumo garantijas ir visų šalių teisę būti išklaustyti, ir <...> jų sprendimai pagal valstybės narės, kurioje jie vykdo veiklą, teisę:

- a) gali būti apskūsti teisminei institucijai arba jos peržiūrimi; ir
- b) turi panašią galią ir poveikį kaip ir teisminės institucijos sprendimas dėl to paties klausimo“.

29 Žr. 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199, 32 punktas) ir 2018 m. kovo 1 d. Sprendimą *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2018:138, 32 punktas).

30 Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti [sukūrimo] (COM(2009) 154 *final*). Taip pat žr. Reglamento Nr. 650/2012 20 konstatuojamąją dalį.

31 Plg. su 2017 m. kovo 9 d. Sprendimu *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199, 35 punktas) ir 2017 m. kovo 9 d. Sprendimu *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 48 punktas). Taip pat žr. patikslinimus, susijusius su įvairiomis kalbinėmis versijomis, išdėstytus generalinio advokato M. Bobek išvadoje, pateiktoje byloje *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2016:825, 68 ir 71 punktai).

32 Dėl sąvokos „teismas“ apibrėžčių įvairovės išsamios apžvalgos žr. mano išvadą, pateiktą byloje *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2016:654, 67 ir paskesni punktai).

33 Šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199, 35 punktas) ir 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 48 punktas), taip pat Reglamento Nr. 650/2012 20 konstatuojamąją dalį.

34 2017 m. kovo 9 d. Sprendimas *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 47 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

b) Bendra Reglamento Nr. 650/2012 struktūra ir juo siekiamas tikslas

76. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos užtikrina tarpusavio pasitikėjimo principo, kuriuo grindžiamas šio reglamento nuostatų – susijusių su kitoje valstybėje narėje priimtų sprendimų pripažinimu ir vykdymu, priimtų atsižvelgiant į Reglamentą (EB) Nr. 44/2001³⁵, – taikymas, laikymąsi vykdant teisingumą Sąjungos valstybėse narėse.

77. Šios sąlygos pagrindžia atskyrimą nuo teisinės sistemos, taikomos „teismo sprendimų“ ir „autentiškų dokumentų“ judėjimui valstybėse narėse, kuris paaiškintas pirmiausia Reglamento Nr. 650/2012 59 straipsnyje³⁶.

78. Todėl, be nešališkumo sąlygos, mano nuomone, taikytinas funkcinis kriterijus – tai kompetentingai institucijai suteiktų įgaliojimų spręsti galimą ginčą³⁷ arba šios institucijos teisės pagal turimus įgaliojimus remiantis savo vertinimu priimti sprendimą kriterijus, kuriuo pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją pagrindžiamas pagrindinių procesinių principų, visų pirma rungimosi principo, laikymasis ir teisių gynimo priemonių, užtikrinančių laisvą teismo sprendimų judėjimą, buvimas³⁸. Remdamasis šiais motyvais, manau, kad paveldėjimo srityje nereikia nukrypti nuo šio aiškinimo, taikytino sprendimams, priimtiems ginčo ar ne ginčo tvarka³⁹.

79. Todėl, kalbant apie neteismines institucijas, nurodytas Reglamente Nr. 650/2012, vienintelis reikšmingas kriterijus yra naudojimosi įgaliojimais priimti sprendimus kriterijus⁴⁰. Kitaip tariant, atitinkamos neteisminės institucijos kompetencija neturi priklausyti vien nuo šalių valios. Iš tikrųjų tokiu atveju net jei ši institucija turėtų atlikti patikrinimus, jos funkcija – užregistruoti šalių susitarimą, o jei kyla sunkumų – nurodyti joms kreiptis į teisminę instituciją⁴¹.

80. Konstatavus, kad procedūra grindžiama susitarimu, lemiančiu teisių gynimo priemonių nebuvimą, reikia atmesti bet kokius svarstymus apie išduoto dokumento poveikio lygiavertiškumą teisminės institucijos priimto sprendimo, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos b punktą, poveikiui, nes šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatyti kriterijai yra kumuliatyvūs.

35 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., t. 4, p. 42, ir klaidų ištaisymas OL L 290, 2014 10 4, p. 11). Dėl Reglamento Nr. 650/2012 genezės žr. šios išvados 30 išnašoje minėtą reglamento pasiūlymą, pirmiausia aiškinamojo memorandumo 4.4 punktą. Taip pat žr. Reglamento Nr. 650/2012 59 konstatuojamąją dalį, kurioje pažymima, kad „atsižvelgiant į šio reglamento bendrąjį tikslą – užtikrinti valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų paveldėjimo klausimais tarpusavio pripažinimą, neatsižvelgiant į tai, ar tokie sprendimai priimami ginčo ar ne ginčo tvarka, šiame reglamente turėtų būti nustatytos teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo taisyklės, panašios į kituose Sąjungos teisės aktuose, susijusiuose su teisiniu bendradarbiavimu civilinėse bylose, numatytas taisykles“. Šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199, 40–43 punktai) ir 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 54 punktas).

36 Dėl palyginimo žr. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), 46 straipsnio formuluotę: „Dokumentai, oficialiai parengti arba registruoti kaip autentiški dokumentai ir vykdytini vienoje valstybėje narėje, taip pat šalių susitarimai, kurie yra vykdytini valstybėje narėje, kurioje jie buvo sudaryti, yra pripažįstami ir skelbiami vykdytinais tomis pačiomis sąlygomis kaip teismo sprendim[ai].“

37 Plg. su 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimu *Gambazzi* (C-394/07, EU:C:2009:219, 25 punktas). Taip pat žr. mano išvadą, pateiktą byloje *BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse* (C-579/17, EU:C:2018:863, 51 punktas).

38 Žr. 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Zulfikarpašić* (C-484/15, EU:C:2017:199, 43 punktas).

39 Plg. su 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimu *Gothaer Allgemeine Versicherung ir kt.* (C-456/11, EU:C:2012:719, 31 ir 32 punktai). Teisingumo Teismas iš esmės pažymėjo, kad sąvokos „teismo sprendimas“ siauras aiškinimas reikštų, jog būtų sukurta kategorija teismų priimamų aktų, kurių kitų valstybių narių teismai neprivalėtų pripažinti, ir kad kvalifikavimas kaip teismo sprendimo neturi būti siejamas su kvalifikavimu kaip teismo sprendimo pagal kitos valstybės narės teisę.

40 Plg. su 2011 m. gegužės 24 d. Sprendimu *Komisija / Austrija* (C-53/08, EU:C:2011:338, 85 punktas) ir 2017 m. vasario 1 d. Sprendimu *Komisija / Vengrija* (C-392/15, EU:C:2017:73, 108 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Žr. 1994 m. birželio 2 d. Sprendimą *Solo Kleinmotoren* (C-414/92, EU:C:1994:221, 18 punktas), mano išvadą, pateiktą byloje *Gothaer Allgemeine Versicherung ir kt.* (C-456/11, EU:C:2012:554, 38 punktas), ir generalinio advokato M. Szpunar išvadą, pateiktą byloje *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:89, 74 punktas ir jame išdėstytos doktrinoje pateikiamos nuomonės). Plg. su 2011 m. gegužės 24 d. Sprendimu *Komisija / Austrija* (C-53/08, EU:C:2011:338, 103 punktas) ir 2017 m. vasario 1 d. Sprendimu *Komisija / Vengrija* (C-392/15, EU:C:2017:73, 116 punktas).

81. Taigi siūlau aiškinimą, kuris gali būti prilygintas visai neseniai Teisingumo Teismo priimtame Sprendime *Oberle* pateikiamam aiškinimui. Tačiau jis reikalauja tam tikrų su sąvokomis susijusių patikslinimų.

82. Toje byloje, susijusioje su Vokietijos teismo jurisdikcija išduoti ribotos taikymo srities paveldėjimo pažymėjimą dėl Vokietijoje esančio paveldimo turto, Teisingumo Teismas didžiausią dėmesį skyrė ne išvadų, susijusių su paveldėtojo statusu, pobūdžiui ar reikšmei tolesnei paveldėjimo procedūrų eigai, o procedūrų sukoncentravimui vienoje valstybėje narėje, į kurios teismą – tikrąja šio žodžio prasme – kreiptasi „nepriklausomai nuo to, ar nagrinėjimas vyksta ginčo, ar ne ginčo tvarka“⁴².

83. Teisingumo Teismas nusprendė, kad „[Reglamento Nr. 650/2012 4 straipsnyje nustatyta [valstybių narių tarptautinės jurisdikcijos, kiek tai susiję su procedūromis dėl priemonių, susijusių su viso palikimo paveldėjimu⁴³,] taisyklė taip pat taikoma procedūrose, kuriose nepriimamas teismo sprendimas“⁴⁴. Teisingumo Teismas priėmė tokį sprendimą atsižvelgdamas į Reglamentu Nr. 650/2012 siekiamą tikslą išvengti paveldėjimo suskaidymo⁴⁵.

84. Tuo remiantis darytinos dvi išvados. Viena vertus, Teisingumo Teismas teikė pirmenybę instituciniam kriterijui, t. y. paveldėjimo pažymėjimą išdavusios kompetentingos institucijos statuso kriterijui, o ne funkciniam kriterijui, susijusiam su procedūros pobūdžiu, nes buvo kalbama apie teismą, kuris gali turėti jurisdikciją ginčo paveldėjimo klausimais atveju⁴⁶. Tai reiškia, kad lemiamas kriterijus nagrinėjant neteisminės institucijos funkcijas lieka naudojimosi įgaliojimais priimti sprendimus kriterijus, neatsižvelgiant į tai, kaip vyksta procedūra – ginčo ar ne ginčo tvarka.

85. Kita vertus, kaip patvirtino per teismo posėdį vykusios diskusijos, atsižvelgiant į šias dvi procedūrų rūšis, nurodytas Reglamente Nr. 650/2012, atkreiptinas dėmesys į sąvokos „teisminės funkcijos“ vartojimo aplinkybes. Iš tikrųjų Sprendimo *Oberle* 38 punkte Teisingumo Teismas vartoja šią sąvoką priešindamas ją ne ginčo tvarka vykstančiai nacionalinei procedūrai. Šio sprendimo 40 punkte tokiomis pačiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas vartoja formuluotę „tik teismo sprendimo priėmim[as]“. Be to, minėto sprendimo 42 punkte, padaręs nuorodą į teismų gautus pareiškimus dėl paveldėjimo, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad „4 straipsnyje nustatyta jurisdikcijos taisyklė taip pat taikoma procedūrose, kuriose nepriimamas *teismo sprendimas*“⁴⁷, o toks žodžių junginys paprastai reiškia, kad yra kilęs ginčas, pirmiausia tuo atveju, jei nagrinėjamas prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtumas⁴⁸.

86. Todėl, atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytus paaiškinimus, manau, kad sąvoka „teisminės funkcijos“ apima tiek ginčo, tiek ne ginčo tvarka vykstančias procedūras, jeigu jos nėra grindžiamos vien šalių valia.

42 Sprendimo *Oberle* 44 punktas. Šio sprendimo 38 punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal „nutart[i] dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą <...> nacionalinių paveldėjimo pažymėjimų išdavimo procedūra yra ne ginčo tvarka vykdoma procedūra ir *sprendimuose* dėl tokių pažymėjimų išdavimo tik konstatuojamos faktinės aplinkybės ir nėra tokių nuostatų, kurios galėtų įgyti *res judicata* galią“ (išskirta mano).

43 Sprendimo *Oberle* 44 punkte vartojama formuluotė.

44 Sprendimo *Oberle* 42 punktas.

45 Žr. Sprendimo *Oberle* 56 punktą.

46 Tokių kriterijų būtų galima prilyginti sąlygai, nustatyta Reglamento Nr. 1215/2012 42 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktyje, dėl teismo sprendimo, kuriuo skiriamos laikinosios priemonės, vykdymo. Tuo tikslu kilmės teismo išduotas pažymėjimas turi patvirtinti, kad šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.

47 Išskirta mano.

48 Dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijos raidos, susijusios su plačiu aiškinimu, žr. mano išvadą, pateiktą byloje *BUAK Bauarbeiter-Urlaubs- u. Abfertigungskasse* (C-579/17, EU:C:2018:863, 34 punktas).

87. Bet kuriuo atveju Sprendimo *Oberle* reikšmė turi apsiriboti teismų tarptautinės jurisdikcijos klausimu, kuris jame buvo išspręstas, ypač pabrėžiant esminį Reglamento Nr. 650/2012 indėlį panaikinant jurisdikcijos pagrindų skirtumus paveldėjimo srityje. Iš tikrųjų, nors šis sprendimas neturi būti skirtas vien teisminėmis institucijomis, vis dėlto jo motyvai neleidžia manyti, kad Teisingumo Teismas norėjo pakeisti sąvoką „teisminės funkcijos“, į jos apimtį įtraukdamas veiksmus, reiškiančius privataus asmens valios pareiškimo užregistravimą.

88. Kitaip tariant, šiuo sprendimu nėra įtvirtinama išplėsta sąvokos „teismo sprendimas“ samprata, kurią būtų galima sieti su sąvokos „teismas“ samprata ir kuria būtų vadovaujamasi būtent paveldėjimo srityje.

89. Todėl iš minėto sprendimo, susijusio su ne ginčo tvarka vykstančia procedūra, negalima daryti išvados, kad bet kuri neteisminė institucija, išduodanti paveldėjimo pažymėjimą nesant ginčo, priima sprendimus kaip teismas pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies g punktą.

90. Taip pat negalima remtis, kaip siūlo Lenkijos notarės padėjėjas, tuo, kad sąvoka „teismo sprendimas“ vartojama Reglamento Nr. 650/2012 72 straipsnyje, susijusiame su ieškiniu, pareiškiamu po Europos paveldėjimo pažymėjimo išdavimo, nes šiam pažymėjimui nustatytas atskiras teisinis režimas, kaip nusprendė Teisingumo Teismas Sprendime *Oberle*⁴⁹, ir ši sąvoka vartojama neatsižvelgiant į išduodančiąją instituciją, nurodytą šio reglamento 67 straipsnyje, kuris sietinas su to paties reglamento 64 straipsniu.

91. Atsižvelgiant į šiuos paaiškinimus dabar reikia kvalifikuoti funkcijas, kurias atlieka Lenkijos notaras, parengdamas paveldėjimo pažymėjimą.

4. Lenkijos notaro funkcijų analizė atsižvelgiant į nustatytus kriterijus

92. Atlikus paiešką matyti, kad pagal Notariato įstatymo 4 straipsnį ir 5 straipsnio 1 dalį notarami patys išlaiko biurą⁵⁰ ir vykdo savo pagrindinę veiklą už atlygį, grindžiamą šalių susitarimu, pagal nustatytus įkainius.

93. Dėl notarinių veiksmų, susijusių su paveldėjimu, pirmiausia primintina, kad pagal Civilinio kodekso 1027 straipsnį trečiojo asmens, nereiškiančio teisių į palikimo paveldėjimą, atžvilgiu paveldėtojo teises, kylančias iš paveldėjimo, įrodo teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo arba paveldėjimo pažymėjimas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė⁵¹, kad ši alternatyva buvo sukurta 2009 m. dėl ne ginčo tvarka vykstančių paveldėjimo procedūrų.

94. Taigi notaras gali pradėti vykdyti paveldėtojo statuso patvirtinimo procedūrą tik esant visų suinteresuotųjų šalių sutikimui⁵² ar nesant abejonių dėl nacionalinių teismų jurisdikcijos buvimo, taikytinos užsienio teisės turinio, paveldėtojo tapatybės ir paveldėjimo teisių⁵³. Jis turi atsisakyti parengti paveldėjimo pažymėjimą, be kita ko, tuo atveju, jei surašant paveldėjimo protokolą dalyvavo ne visi paveldėtojai⁵⁴. Jeigu yra išduoti keli paveldėjimo pažymėjimai, jurisdikciją nagrinėti paveldėjimo bylas turintis teismas juos panaikina ir priima sprendimą dėl palikimo priėmimo patvirtinimo⁵⁵. Pagal Civilinio proceso kodekso 669¹ straipsnio 1 dalį teismo sprendimo dėl palikimo priėmimo patvirtinimo

49 Šio sprendimo 46 punktas.

50 Lenkiškas terminas – *kancelaria*.

51 Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 3 punktas „Nacionalinės teisės nuostatos“ (vertimas į lietuvių kalbą, p. 9).

52 Notariato įstatymo 95c straipsnio 2 dalies 1 punktas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad prašymą išduoti notaro patvirtintą pažymėjimą gali pateikti tik paveldėtojai, kurie turi sutarti dėl atitinkamo turinio (nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą vertimas į lietuvių kalbą, p. 9, paskutinė pastraipa, p. 10, pirmą pastraipą).

53 Notariato įstatymo 95e straipsnio 1 dalis.

54 Notariato įstatymo 95e straipsnio 2 dalies 2 punktas.

55 Civilinio proceso kodekso 669¹ straipsnio 2 dalis.

buvimas pagrindžia jau užregistruoto paveldėjimo pažymėjimo panaikinimą. Be to, nors paveldėjimo pažymėjimas sukelia tokias pačias pasekmes kaip ir teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo⁵⁶, jis nėra įgijęs *res judicata* galios⁵⁷ ir negali būti skundžiamas. Jis gali būti tik panaikintas, be kita ko, Civilinio proceso kodekso 669¹ ir 679 straipsniuose nurodytais atvejais⁵⁸.

95. Iš šių nuostatų aiškiai matyti, kad notarams priskirtos funkcijos paveldėjimo srityje vykdomos sutarimo pagrindu, grindžiamu išankstiniu suinteresuotųjų šalių sutarimu arba jų suderinta valia, ir šalių nesutarimo atveju lieka atsietos nuo teismo prerogatyvų. Todėl šios funkcijos negali būti laikomos savaime tiesiogiai ir konkrečiai susijusiomis su teisminių funkcijų vykdymu.

96. Be to, kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs dėl procedūrų dėl išpareigojimų neįvykdymo⁵⁹, šios išvados nepaneigia tai, kad notarui tenka pareiga patikrinti, ar laikomasi teisės aktuose nustatytų sąlygų (kuria remiasi notaro padėjėjas) – nes jis nesinaudoja jokiais įgaliojimais priimti sprendimus, išskyrus galimybę atsisakyti parengti paveldėjimo pažymėjimą, – arba tai, kad notaro parengti aktai sukelia tokias pačias pasekmes, kaip ir teismo sprendimai.

97. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrąjį klausimą atsakyti, jog Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą reikia aiškinti taip, kad notaras, kuris, remdamasis Lenkijos teisės aktu nuostatomis, bendru visų paveldėjimo procedūros dalyvių prašymu parengia paveldėjimo pažymėjimą, nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą. Todėl Lenkijos notaro parengtas paveldėjimo pažymėjimas nėra „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktą, prie kurio turi būti pridėtas liudijimas dėl sprendimo paveldėjimo srityje, atitinkantis I formą, pateikiamą Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 1 priede.

98. Vadinas, į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmąjį ir ketvirtąjį klausimus, netekusius dalyko, atsakyti nereikia. Taigi reikia išnagrinėti penktąjį, paskutinį, klausimą, susijusį su aptariamo dokumento kvalifikavimu kaip „autentiško dokumento“.

5. Paveldėjimo pažymėjimo kvalifikavimas kaip „autentiško dokumento“

99. Iš Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punkte pateikiamos apibrėžties matyti, jog laikymą „autentišku dokumentu“ lemia tai, kad dokumento autentiškumas grindžiamas parašu ir autentiško dokumento turiniu ir buvo nustatytas viešosios institucijos arba kitos tuo tikslu atitinkamos valstybės narės įgaliosios institucijos.

⁵⁶ Notariato įstatymo 95j straipsnis.

⁵⁷ Remiantis Civilinio proceso kodekso 363 ir paskesniais straipsniais, kaip rašytinėse pastabose nurodė Lenkijos vyriausybė.

⁵⁸ Taip pat žr. Lenkijos vyriausybės nurodytoje doktrinoje („Komentarz do art. 95j Prawa o notariacie“, leidinys Szereda, A., *Czynności notarialne. Komentarz do art. 79-112 Prawa o notariacie*, Legalis, Varšuva, 2018) minimus kitus atvejus:

- jei paveldėjimo pažymėjimas buvo užregistruotas dėl asmens, kuris teismo nutartimi pripažintas mirusiu, arba asmens, kurio mirtis konstatuota teismo nutartimi, palikimo ir ši nutartis dėl palikėjo pripažinimo mirusiu ar jo mirties konstatavimo panaikinama (Civilinio proceso 678 straipsnis),

- jei, teismui galutinai patvirtinus pareiškimo dėl palikimo priėmimo ar atsisakymo panaikinimą, atsiranda pasikeitimų, susijusių su asmenimis, kurių atžvilgiu buvo užregistruotas paveldėjimo pažymėjimas (Civilinio proceso kodekso 690 straipsnio 2 dalis).

⁵⁹ Žr., be kita ko, 2017 m. vasario 1 d. Sprendimą *Komisija / Vengrija* (C-392/15, EU:C:2017:73, 118 ir 121 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) ir 2018 m. kovo 15 d. Sprendimą *Komisija / Čekijos Respublika* (C-575/16, nepaskelbtas Rink., EU:C:2018:186, 124 ir 126 punktai). Pastarojoje byloje priimto sprendimo 90 punkte Teisingumo Teismas nurodė, jog „ši valstybė narė teigia, šešta, kad notaras, kai jis veikia kaip teismo pareigūnas, turi būti laikomas „teismu“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 650/2012, nes pagal Čekijos teisės sistemą notaras vykdo, kiek tai susiję su tam tikrais paveldėjimo klausimais, teismines funkcijas, kaip ir teismai. Čekijos Respublika pažymi, kad notarui, kuris veikia kaip teismo pareigūnas, įgaliosios spręsti paveldėjimo klausimus, yra taikomos šiame reglamente nustatytos taisyklės, nes jis vykdo teismines funkcijas. Taigi notaras atitinka nustatytas sąlygas, kad jį būtų galima laikyti „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, ir gali, remdamasis šia nuostata, kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl minėto reglamento išaiškinimo. Todėl notaro veikla laikytina susijusia su viešosios valdžios funkcijų vykdymu pagal Reglamentą Nr. 650/2012“.

100. Ši apibrėžtis, nustatyta atsižvelgiant į 1999 m. birželio 17 d. Sprendime *Unibank*⁶⁰ Teisingumo Teismo pateiktą apibrėžtį remiantis 1988 m. rugsėjo 16 d. Lugane pasirašytos Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo⁶¹ 50 straipsnio išaiškinimu⁶², neabejama sąlygos, susijusios su dokumento vykdytinumu⁶³. Ji taip pat suformuluota Reglamento Nr. 805/2004 4 straipsnio 3 dalies a punkte, 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje⁶⁴ 2 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunktyje, Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio c punkte ir 2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamento (ES) 2016/1103, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės ir teismo sprendimų sutuoktinių turto teisinių režimų klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje, 3 straipsnio 1 dalies c punkte⁶⁵.

101. Reglamento Nr. 650/2012 62 konstatuojamojoje dalyje patikslinama, kad autentiško dokumento „autentiškumas“ turėtų būti savarankiška sąvoka, apibrėžiama kaip apimanti įvairius reikalavimus, susijusius su formalumais, šalių atvykimu ir patvirtinimu, taip pat su institucijos, rengiančios tokį dokumentą, įgaliojimais.

102. Kaip Teisingumo Teismas yra nusprendęs iki Reglamento Nr. 650/2012 įsigaliojimo, būtent šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punkto ii papunkčio įsigaliojimo, dėl Reglamento Nr. 44/2001 taikymo, pirmasis patikrintinas kriterijus yra „viešosios valdžios institucijos ar kurios nors kitos institucijos, įgaliotos kilmės valstybės, įsikišimo“ kriterijus⁶⁶. Kaip ir teismo sprendimų atveju, siekiamas tikslas – palengvinti šių dokumentų judėjimą⁶⁷.

103. Antrasis kriterijus, kurį reikia išnagrinėti, nustatytas Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punkto i papunktyje, yra susijęs su viešosios valdžios institucijos vaidmeniu. Ji neturi apsiriboti parašų tikrumo patvirtinimu. Ji turi patvirtinti ir dokumento turinį, o tai, mano nuomone, reiškia, kad jo negali lemti paprasti pareiškimai ar valios išraiška, todėl kompetentingai institucijai gali tekti atsakomybė, susijusi su dokumente išdėstytais teiginiais.

104. Taigi atsižvelgiant būtent į šiuos reikalavimus reikia išnagrinėti autentiškumo sąlygas, nustatytas Lenkijos teisėje.

105. Nagrinėjamu atveju neginčijama, pirma, kad pagal Lenkijos teisę notariai yra įgalioti parengti autentiškus dokumentus.

106. Antra, išduodamas paveldėjimo pažymėjimą notaras ne tik surašo bendrus paveldėtojų pareiškimus. Jis taip pat atlieka patikrinimus, kurie gali lemti jo atsisakymą parengti paveldėjimo pažymėjimą⁶⁸.

107. Trečia, šis pažymėjimas užregistruojamas ir pagal Notariato įstatymo 95j straipsnį sukelia tokias pačias pasekmes kaip ir teismo sprendimas dėl palikimo priėmimo patvirtinimo.

60 C-260/97, EU:C:1999:312, 16 ir 17 punktai.

61 OL L 319, 1988, p. 9.

62 Šiuo klausimu žr. P. Jenard ir G. Möller ataskaitą dėl 1988 m. rugsėjo 16 d. Lugane pasirašytos Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 189, 1990, p. 57, 72 punktas).

63 Žr. Wautelet, P., leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, 60 punktas, p. 168.

64 OL L 7, 2009, p. 1; klaidų ištaisymai: OL L 131, 2011 5 18, p. 26, OL L 8, 2013 1 12, p. 19, ir OL L 289, 2014 10 3, p. 24.

65 OL L 183, 2016, p. 1; klaidų ištaisymai: OL L 113, 2017 4 29, p. 62, ir OL L 167, 2018 7 4, p. 36.

66 1999 m. birželio 17 d. Sprendimas *Unibank* (C-260/97, EU:C:1999:312, 15 punktas). Taip pat žr. šio sprendimo 18 punktą.

67 Žr. Reglamento Nr. 650/2012 59 ir 60 straipsnius.

68 Žr. šios išvados 94 punktą.

108. Tai reiškia, kad atsižvelgiant į sąlygas, kuriomis Lenkijos notaras parengia paveldėjimo pažymėjimą, jį reikia kvalifikuoti kaip „autentišką dokumentą“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punktą.

109. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į penktąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punktą reikia aiškinti taip, kad Lenkijos notaro parengtas paveldėjimo pažymėjimas yra autentiškas dokumentas, kurio išrašą išduodant prie to išrašo galima pridėti liudijimą, nurodytą minėto reglamento 59 straipsnio 1 dalyje, atitinkantį formą, pateikiamą Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 2 priede.

V. Išvada

110. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim* (Didžiosios Lenkijos Gožuvo apygardos teismas, Lenkija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. Lenkijos Respublikos pranešimo, kaip antai numatyto 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, apie notarų vykdomas teismines funkcijas nebuvimas nėra galutinio pobūdžio.
2. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą reikia aiškinti taip, kad notaras, kuris, remdamasis Lenkijos teisės aktų nuostatomis, bendru visų paveldėjimo procedūros dalyvių prašymu parengia paveldėjimo pažymėjimą, nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą. Todėl Lenkijos notaro parengtas paveldėjimo pažymėjimas nėra „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies g punktą, prie kurio turi būti pridėtas liudijimas dėl sprendimo paveldėjimo srityje, atitinkantis I formą, pateikiamą 2014 m. gruodžio 9 d. Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1329/2014, kuriuo nustatomos formos, nurodytos Reglamente Nr. 650/2012, 1 priede.
3. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies i punktą reikia aiškinti taip, kad Lenkijos notaro parengtas paveldėjimo pažymėjimas yra autentiškas dokumentas, kurio išrašą išduodant prie to išrašo galima pridėti liudijimą, nurodytą šio reglamento 59 straipsnio 1 dalyje, atitinkantį formą, pateikiamą Įgyvendinimo reglamento Nr. 1329/2014 2 priede.